

Valkeniers in de Amsterdamse Waterleidingduinen

Ongunstig voor beheer en roofvogels

Hans Vader

Al jaren jagen twee valkeniers met een Havik, fret en hond op konijnen in de Amsterdamse Waterleidingduinen. Zij doen dat met een vergunning, die verstrekt wordt door Waternet, de beheerder van dit duinterrein. De Vogelwerkgroep Zuid-Kennemerland is het oneens met deze jachtvorm en legt uit waarom.

Er zijn twee belangrijke redenen waarom wij tegen deze jacht zijn. De eerste reden is dat het jagen op konijnen indruist tegen de natuurbeheerdoelstellingen van Waternet. In het hele Nederlandse kustgebied klaagt men al jaren over een lage konijnenstand. Konijnen zorgden er in het verleden voor dat de duinen door hun voortdurende geknabbel en gegrAAF open bleven. Daarmee bleef een uniek biotoop in stand, waar ook vele vogels van de Rode Lijst van profiteerden. Kleinschalige verstuiVingen zorgden voor voldoende dynamiek, zodat het terrein geschikt bleef voor pioniersoorten onder flora en fauna. Door de ziekten myxomatose in de jaren vijftig en VHS in de jaren negentig stierven veel konijnen en de open duinen groeiden in snel tempo dicht. Veel terreinbeheerders, waaronder ook Waternet, gingen er toe over om grote oppervlakten van het duin te maaien of te plaggen om zo weer open duin te creëren.

Omdat deze maatregelen niet altijd het gewenste effect opleverden en vrij kostbaar zijn, ging men ook over op begrazing. In de Amsterdamse Waterleidingduinen verschenen runderen, schapen en moeflons. In andere duingebieden werden ook paarden en geiten ingezet bij de begrazing. Deze grotere grazers doen nu het graaswerk wat vroeger de konijnen deden. Dertig konijnen eten per dag evenveel als een koe!

Gelukkig zijn er nog steeds kleine grazers zoals konijnen in de duinen. De grote grazers moeten letterlijk binnen de perken worden gehouden met afrasteringen. Alleen al in de Amsterdamse Waterleidingduinen werd zeker tien kilometer afrastering geplaatst. Al deze maatregelen kosten vele duizenden euro's per jaar. Dan is het vreemd dat Waternet toestaat dat een natuurlijke grazer als het konijn door valkeniers bejaagd wordt. Jagen op konijnen dient geen beheerdoel en is dus plezierjacht. Die jachtvorm is echter al sinds 1984 verboden in de Amsterdamse Waterleidingduinen. Door de vele klachten van publiek en

natuurbeschermingsverenigingen over de plezierjacht besloot de gemeenteraad van Amsterdam deze niet meer op haar grondgebied toe te staan.

Een Havik in vrijheid in de lucht. Foto: Vytautas Jusys

Gevangenschap en kunstjes

De tweede reden waarom de VWG tegen het jagen met roofvogels is, omdat daarvoor wilde dieren in gevangenschap worden gehouden en gebruikt. Valkeniers hebben per definitie één of meerdere, en sommige zelfs tientallen, roofvogels in bezit. Dat is voor deze vogels geen pretje, want zij horen in de vrije natuur thuis. Daar kunnen zij hun eigen instinct volgen tijdens hun jacht. Nu wordt de roofvogel, door training, aangeleerd dat zij bij hun "baas" terugkomen en ook nog hun prooi afstaan. Het grootste deel van hun leven zitten zij aan een riem van 50 centimeter of in een veel te kleine kooi.

Er zijn maar een paar valkeniers in Nederland die ook wat goeds doen voor roofvogels. Zij houden zich bezig met opvang van gewonde roofvogels en zetten hun kennis, tijd en geld in voor revalidatie daarvan. Nadat die vogels genezen zijn en zelf weer hun prooi kunnen vangen, worden ze in de natuur teruggezet.

Roofvogelshows

Een andere groep valkeniers is tevens roofvogelhouder. Die houden vaak vele roofvogels. Hiervan zijn de meeste geen jachtvogel. Ze dienen alleen om demonstraties te geven op roofvogelshows. Dat zijn vaak gieren, arenden, Haviken, Buizerds, valken, Oehoes, Sneeuwuil en vele andere vaak uitheemse roofvogels en uilen. Voor het publiek ziet het er allemaal spectaculair uit, vooral in een romantische omgeving van een kasteel of jachtslot. Toeschouwers van een roofvogelshow beseffen vaak niet hoeveel leed er aan vooraf is gegaan, voordat men de roofvogel zover heeft dat hij 'vrijwillig' doet wat zijn 'baas' wil. Dat gaat vaak gepaard met uithongering en veel van deze roofvogels worden dan ook niet oud. Bijkomend effect is dat zo ook de roofvogelhandel in stand blijft, want waar vraag is, is ook aanbod. En juist Nederland heeft op het gebied van handel in dieren, dus ook vogels, internationaal een treurige reputatie.

*Jeugdvogelclub kijkt naar wilde vogels: educatiever dan roofvogelshows.
Foto: Marianne Willems*

Het lijkt educatief als het publiek dicht bij roofvogels kan komen en zelfs vogels op de hand krijgt. Dat levert leuke plaatjes op en is uiterst lucratief voor de organisator. Er kan ook een fascinatie voor deze vogels door ontstaan met het negatieve gevolg dat men ook zelf een roofvogel wil houden. Wat dit 'Harry Potter effect' betekende voor Sneeuw- en

Kerkuilen is inmiddels overbekend. Zonder kennis of ervaring werden deze in een kooi gestopt. Voor jagende vogels betekent dat veel stress en geen lang leven. Heeft de vogel geluk en krijgt hij nog wel het juiste voedsel, dan wordt zijn dood nog wat uitgesteld.

In Nederland zijn alle roofvogels beschermd. Toch worden er jaarlijks vele geschoten of vergiftigd. Nesten worden uitgehaald zowel met eieren als jongen. Geroofde eieren worden in een broedmachine uitgebroed. De hieruit geboren kuikens en de uit de nesten geroofde jongen komen dan later als enthousiast gemelde 'eigen kweek' op de markt, compleet met vaste voeding en belanden bij een valkenier of roofvogelhouder.

Dat Waternet - maar ook Natuurmonumenten, Staatsbosbeheer en andere groene organisaties - hun open dagen met valkeniers of roofvogelshows menen te moeten opluisteren, toont aan dat men onvoldoende kennis heeft over de eventuele gevolgen van zo'n evenement. De roofvogels zelf zijn er in elk geval niet bij gebaat....